

ב"ה

תשורה

משמחת בר המצווה של
הת' יעקב שי' בליניצקי
כ"ב מרחשון ה'תשפ"ב

תולדות חייו של הרה"ח אי"א עוסק בצ"צ
מו"ה יעקב שו"ב
גנזבורג

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ליקוט החומר: הרב יואל שי' בליניצקי
כתיבה ועריכה: הת' רפאל יצחק שי' בליניצקי

פתח דבר

אנו מודים להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו לחגוג את שמחת בר המצווה של בננו הת' יעקב שי', עם הכנסו בעול המצוות. התודה והברכה מובעת בזה לבני משפחתנו, ידידינו ומכרינו שבאו מקרוב ומרחוק להשתתף בשמחתנו ולברך את חתן הבר-מצווה שי' בברכת מזל טוב, ולאחל לו שיזכה לגדול כחיי"ל נאמן בצבא חיילי בית דוד, להימנות על בחירי התמימים, ולפעול את הגאולה מתוך הרחבה בחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

ברגשי גיל וחדווה אנו שמחים להגיש בזה תשורה לנוטלים חלק בשמחתנו, מיוסד על הנהגתו הקדושה של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע שחילק 'תשורה' בחתונת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח.

***

בקובץ שלפנינו סקירה מקיפה אודות סביו-זקנו של חתן הבר-מצווה - הרה"ח ר' יעקב ע"ה גנזבורג.

הרב גנזבורג שכונה בפי מכריו בפשטות 'ר' יענקל' היה מחשובי החסידים במילאנו, איטליה. צעיר לימים היה כשהגיע בהוראת הרבי הריי"צ לשמש כשוחט ליהודי מילאנו. הוא ורעייתו, שידעו כבר נדודים אין ספור, לא היססו להרים עוגן ולנטוע יתדותיהם במקום חדש - איטליה של יוון. המעבר של הזוג גנזבורג וילדיהם למילאנו התברר בהמשך כאבן הפינה לפעילות החבד"ית העניפה שצמחה בעיר זו.

זכה הרב גנזבורג ללוות את התפתחותה היהודית והחסידית של העיר מצעדיה הראשונים, החל בהבאתו של הר"מ פערלוב ע"ה ועד להגעתו של הרב גרשון מענדל

ע"ה גרליק. יחד הפכו את מילאנו ממקום קר ששברון המלחמה ניכר בו, למקום חם ומשגשג עם קהילה יהודית-חסידיית לתפארת.

בענוותנותו ובצניעותו הרבה, בשקט שכה אפיין אותו, רקם ר' יענקל קשרים עם ראשי הקהילה, דאג להביאם לרבי מלך המשיח ולחברם למקור החיים. קשר שהניב תוצאות הן במישור חיהם הפרטי, הן במישור הכללי-איטלקי ואף בא לידי ביטוי בעזרה ליהודי רוסיה.

גם במלאכת חילוץ ספרים עתיקים והבאתם לספריה - תחום נוסף בו נדרשת פעולה שקטה יחד עם נחישות וביטול למשלח - היה זה ר' יענקל שהתייצב.

דמותו החסידי, הדרת פניו וה'ביטול' שכה אפיין אותו, אלה השפיעו עמוקות על כל אלו שזכו להכירו. גם לאחר שנים רבות לא נס ליחם של זכרונות מחממים אלו.

בקובץ זה ניסינו לתת הצצה ולו מעטה לדמותו רבת האנפין ממנה יכול כל אחד ללמוד ולו מעט - מהו 'ציור' של חסיד.

בסוף קובץ זה באה הוספה מיוחדת - מספר מכתבים מהרבי מלך המשיח בפרסום ראשון המדברים בענייני ודרכי הרפואה.

***

סקירה זו לא היתה מגיעה לידי פועל לולי עזרתם של רבים וטובים שנתנו מזמנם ופתחו בפנינו את דלת זיכרונותיהם:

הרה"ח ר' מיכאל שיחי' נמדר, הרה"ח ר' לוי יצחק שיחי' גרליק וכן מרת לובא תחי' פינסון, שהואילו להעלות מזכרונם אפיודות שונות.

החוקר החסידי ר' שניאור זלמן ברגר, שדברים רבים הנדפסים כאן התקבלו באדיבותו מפרסומיו השונים.

מערכת שבועון 'בית משיח'.

משפחת גנזבורג לענפיה, בנים ובנות, חתנים וכלות, שהואילו לשלוח חומרים שונים, צילומים ותמונות. ועל כי רבים הם - אי אפשר לפרטם.

צויינו במיוחד הרב נח שיחי' גנזבורג, שליח הרבי בברזיל, והרב שניאור זלמן גנזבורג שליח הרבי במיאמי - שעזרתם בגופם ובממונם סייעה רבות להוצאת קובץ זה לאור.

***

אנו תקווה שהלימוד על אורחותיו של סבא יבוא לידי הוספה בפועל במעשה המצוות ולימוד התורה, עדי קיום היעוד "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים" בהתגלות הרבי מלך המשיח נאו ממש!

בתודה על השתתפותכם בשמחתנו

יואל ובת-שבע בליניצקי

שורשים

הרה"ח ר' יעקב גנזבורג נולד בו' טבת תרע"ד בעיירה האדיטש, להוריו ר' מנחם מענדל הלל ורעייתו מרת שרה (לבית חורושוכין).

שורשיה של משפחת גנזבורג מתחילים שנים רבות אחורה. ר' יענקל כותב

לדברי יועצת גינאולוגיה בספריה הלאומית בירושלים, שם המשפחה 'גנזבורג' החל כבר במאה השש עשרה למניינם בו בזמן שהחיוב הרשמי לשאת שם משפחה, החל רק במאה השמונה עשרה. מכך עולה כי מדובר במשפחת רבנים ונכבדים להם החלו לתת שמות משפחה מוקדם מכולם.

היועצת מוסיפה כי בכל הרשימות הקיימות ברוסית, התואר 'הרב' מוצמד לשמו של הרב מנחם מענדל הלל גנזבורג. נראה כי היה רב ובשנות הקומוניסטים לא התאפשר לו הדבר.

בזכרונותיו "על פי מה שידוע לי מתייחסים אנו לחסיד ר' יוסף באיעווער"¹. מכך ניכרים שורשיו הענפים בגזע התרשישים החסידי.

סביו של ר' יענקל היה הרה"ח ר' יוסף ע"ה גנזבורג, מחשובי חסידי חב"ד. ר' יענקל כותב כי "אבי ז"ל הראה לי מכתב, כשהייתי בן י"ג-י"ד שנים מאחד מבניו של הצ"צ, אין אני זוכר שמו, ששולח מאמר שאמר אביו בשבת פלוני לזקני, ר' יוסף".

ר' יוסף התגורר בעיירה באייב שבאוקראינה. הוא נהג מידי שבת ללבוש בגדי לבן (כפי שנוהגים אלו הנוהגים על פי

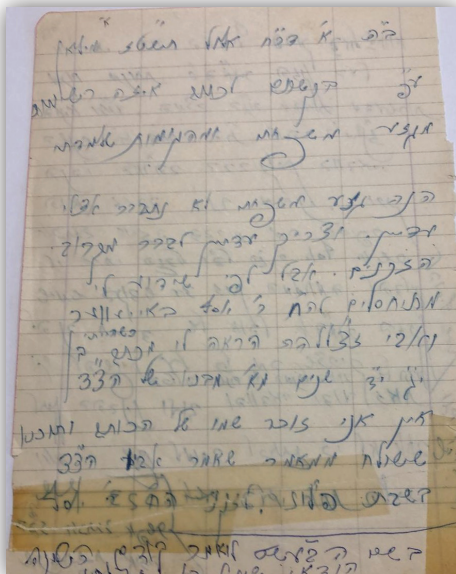
1) זיכרונותיו של הרב יעקב גנזבורג המופיעים כאן לקוחים ממכתבים שכתב לילדיו בשנים מאוחרות יותר. השתדלנו להביא הדברים ככתבם וכלשונם למעט עריכה לשונית מעטה.

קבלה) והסתגר בבית המדרש, שם התפלל ולמד כל השבת.

בנו של ר' יוסף, הרב מנחם מענדל הלל, נקרא מנחם מענדל על שם אדמו"ר הצמח צדק, ועל שם החסיד הרב הלל מפאריטש - שניהם נפטרו בתקופה שטרם לידתו.

ר' מנחם מענדל הלל, התגורר בתחילה בעיירה ליפוביי-דאלינה ולאחר זמן עבר יחד עם רעייתו מרת שרה לעיירה הסמוכה - האדיטש.

שני ילדיו הגדולים נולדו עוד בליפוביי-דאלינה כשהשאר זכו להיוולד ולגדול בהאדיטש, סמוך ונראה לציון אדמו"ר הזקן.

"מתייחסים אנו לחסיד ר' יוסף באייעווער"

עם חתונתו של הבן הגדול ר' יוסף, בשנת תר"פ, עבר להתגורר לצד הוריו וחונתו שהיו שניהם בהאדיטש. לאחר זמן מונה לעבודה אותה ראה כשליחות קודש - תפקיד ה'שומר' באוהל כ"ק רבינו הזקן.

מאז ומקדם היתה האדיטש אבן שואבת לחסידים רבים שהגיעו לפקוד את האוהל הקדוש שבעיירה. העולים ידעו שבתם של ר' מנחם מענדל הלל ובנו פתוח לכבודם לרווחה. יחד אירחו הם במסירות רבה את קהל אנ"ש שבא להעתיר בתפילה בציון.

האוהל הק' בהאדיטש

בעיירה התגוררו משפחות נוספות שהשתייכו למשפחת גנזבורג והיא היוותה איפה אחת מאבני היסוד של הקהילה החדר"ית בהאדיטש.

על הכנסת האורחים המופלגה שנהגה בבית משפחת גנזבורג ניתן ללמוד מהאנקדוטה הבאה²:

(2) מפי הרה"ח ר' יעקב ברוך גנזבורג מקראון הייטס בשם אביו ר' שניאור זלמן ע"ה

עקב המחסור הגדול ששרר באותן השנים לא נהגו להשתמש כלל בסוכר בבית המשפחה. אמנם כאשר באו אורחים, הגישו כלי מלא סוכר על השולחן. פעם קרה שאחד האורחים לא התבייש ולקח לעצמו כמות גדולה ביותר של סוכר... אחד הילדים שחרתה לו העובדה כי האיש מרשה לעצמו לבזבז משאב כה יקר רק בגלל טוב ליבם של המארחים, נעץ בו מבט עוקצני. מרת שרה שהבחינה בכך, לא השלימה עם העובדה כי בנה אינו רחב-לב דיו כלפי האורחים והיא כיבדה אותו במתת-יד על מנת לחנכו.

ר' יוסף נשא בעול אחזקת הציון, סידור המקום והדלקת נר התמיד על תיקונו. בזיכרונותיו מספר אחיו הקטן ר' יעקב על סיפור נשגב ששמע ממנו באחת הפעמים שביקרו בציון:

"כשבאנו לדלת של ציון אדמו"ר הזקן, דפק שלושה פעמים. שאלתי אותו על מה ולמה דפק. אמר לי שלפני כמה עשרות בשנים היה שמש לאוהל שהיה דר בבית סמוך שנבנה עבורו. . והיה נותן שמן בנר תמיד לעת הצורך, פעם ביום או פעם בשני ימים.

"פעם אחד נכנס פתאום לחדר אשר שם מקום מנוחת אדמו"ר הזקן ושמע קול המולה מקולות שונים. ונפל (השמש) לחולי. ומזמן ההוא נתחדש ותקנו מאז והלאה שקודם הכניסה ידפקו בדלת שלושה פעמים".

***

הפרק המפואר של הקהילה החבדי"ת בהאדיטש נקטע באיבו בחודש אלול של שנת תש"א, עם כניסת הכוחות הנאצים ימ"ש לעיירה. כיבושה של האדיטש הושלם במהירות ולא לווה בקרב כל שהוא.

מספר חודשים לאחר מכן, בחודש טבת תש"ב הוצאו כל יהודי המקום להורג על ידי הנאצים.

חסידי חב"ד שהתגוררו בהאדיטש עם כניסת הנאצים לעיירה - נספו, מלבד מרת שפרה גנזבורג בת העשרים נכדתו של ר' מנחם מענדל הלל, בת לבנו הבכור ר' יוסף. ברגע האחרון הצליחה להימלט והיא מספרת על האירועים המזעזעים שנחרטו בליבה:

"אבא - ר' יוסף - נורה למוות על ידי הנאצים מיד לאחר שנכנסו להאדיטש. אחר כך הנאצים תפסו גם את הסבא ר' צבי הירש גורביץ (אב אמי) עם עוד יהודים ואמרו שלוקחים אותם למחנות עבודה. הם לא שבו הביתה.

"באחד הימים נכנסו חיילים נאציים לבית שלנו, תפסו את הסבא ר' מנחם מענדל הלל שהתגורר אז אצלנו, וגזזו חלק מזקנו. סבא התחנן ובכה, אך שום דבר לא הועיל לו. הם אפילו נהנו מהסבל שלו והתעללו בו. ראיתי זאת כמו עיניי.

אחר כך הם הוציאו את כל ספרי הקודש שהיו בבית ושרפו אותם מול עינינו. זה היה מחזה מחריד. לרשעות הסדיסטית שלהם לא היה סוף. לאחר שהעלו באש את הספרים החליטו לפגוע בנפש, הם רצחו בדם קר את הסבא ר' מנחם מענדל הלל הי"ד".

משפחתו של ר' מנחם מענדל הלל גנזבורג, נפגעה קשות בימי המלחמה:

ר' מנחם מענדל הלל ורעייתו מרת שרה הי"ד נהרגו בהאדיטש.

הבן, ר' יוסף ובני משפחתו הי"ד (מלבד שפרה) נהרגו בהאדיטש.

הבת, מרת מרים גנזבורג ע"ה שרדה את המלחמה בלנינגרד.

הבת, מרת הדסה שלונסקי ע"ה - שרדה את המלחמה.

הבן, ר' מאיר צבי הירש ע"ה - שהה בבית סוהר בזמן המלחמה.

הבן, ר' משה ע"ה - שרד את המלחמה בלנינגרד.

הבן, ר' שלמה אליעזר הי"ד - נשלח לחזית ולא שב.

הבן, ר' אברהם זעליג הי"ד - נשלח לחזית ולא שב.

הבן, ר' נח הי"ד - נשלח לחזית ולא שב.

הבן, ר' שניאור זלמן ע"ה - שרד את המלחמה בסמרקנד ולאחר המלחמה השתקע בניו יורק.

הבן, ר' יעקב ע"ה - ניצל בניסים גדולים מגיוס בימי המלחמה, שרד את המלחמה בסמרקנד ולאחר המלחמה השתקע במילנו איטליה.

ר' ישראל הי"ד - נהרג בהאדיטש.

הולך תמים

שלושת אחיו הגדולים של הרב גאנזבורג עוד זכו ללמוד בישיבה בליובאוויטש ולחסות בצילו של כ"ק אדמו"ר הרש"ב. ר' יענקל עצמו העביר את ילדותו בצל המהפכה הקומוניסטית שאיימה לפרק ולעקר כל דבר שריח של יהדות נדף ממנו.

עוד בהיותו ילד רך בשנים באחד מימי המהפיכה הקומוניסטית, תקפו פורעים אנטישמיים את יהודי האדיטש. מבעד לעיניו הקטנות ראה כיצד עוברים הם ברחובות העיירה והורסים מכל הבא ליד. המרצחים צמאי הדם הגיעו לבית דודו הרה"ח ר' שמואל יצחק גנזבורג. כמה מבני הבית הצליחו לחמוק ברגע האחרון מהבית ואילו ר' שמואל יצחק נרצח בדם קר. כאשר רעייתו ראתה זאת נפלה מתעלפת.

בשנים הבאות, החלו הקומוניסטים לדכא את שומרי המצוות, אולם הוריו של ר' יעקב חניכוהו ללכת בדרכי התורה והחסידות במסירות נפש. הוא ואחיו הצעירים נאלצו לנדוד בין ישיבות תומכי תמימים המחתרתיות.

כמו רבים וטובים מתלמידי התמימים באותן השנים עבר ר' יעקב בין ערים ומחוזות, מתמסר ללימוד התורה בידעו כי הוא וחבריו הם היחידים המחזיקים את גחלת היהדות בתקופה חשוכה זו.

הסבא ר' מנחם מענדל הלל היה נוסע בחודשי הקיץ לבקרם במקומות בהם למדו, ומביא אותם לתקופה קצרה הביתה בכדי שיראו את בני משפחתם.

הרב גנזבורג בישיבה בבראמען

בראמען

עם הגיעו לגיל המתאים (לערך בשנת תרפ"ה-ו') נשלח ר' יענקל לישיבה בראמען. בעיר זו התקיימה בעבר ישיבה בעבור בני העיר אך היא נסגרה בשנת תרע"ו. עם סגירת הישיבה בליובאוויטש והתפזרות תלמידי התמימים בעירות השונות נפתחה בה מחלקה של תומכי תמימים בה למד ר' יענקל. שהותו שם לא ארכה זמן רב² ועד מהרה עבר לסניף בקרמנצ'וג בו שהו רבים מהתמימים באותה העת.

קרמנצ'וג

בין השנים תרפ"ז-תר"צ למד ר' יענקל בישיבה בקרמנצ'וג. התנאים בישיבה באותן השנים לא היו מן המשובחים ורבים מן המלמדים ומנהלי הישיבות נעצרו ונלקחו למאסר. כל זה לא הפריע לתמימים הצעירים שישבו והתמסרו ללימוד בשקידה כרצון כ"ק אדמו"ר הרי"צ.

ה"ר מיכאל רפופורט, שהיה תלמיד בישיבה מתאר מאוירת הימים ההם³:

"בר"ח תמוז תרפ"ז, ואני בן 13 לערך, הגעתי לישיבה בקרעמענטשוק. הכניסוני לשעורו של ה"ר מענדל גריבוב הנק' ר' מענדעלע געוולער ... היו לו שתי כתות, אני הייתי בכתה הגבוהה, שם היינו כ-20 תלמידים, בנמוכה היו כ-15 תלמידים.

"משאר חברי הכיתה אני זוכר את ה"ר יעקב גנזבורג, ה"ר יצחק בליניצקי, ה"ר וועלוול זלמנוב וה"ר יוסף גולדברג.

(1) מועיון במפת אוקראינה עולה כי סניפי הישיבה השונים ביניהם עבר ר' יענקל נמצאים כולם על המפה סביב לעיירת הולדתו האדיטש.

(2) מפיו של החסיד ר' דוד אוקינוב, נרשם כי בסוף חורף תרפ"ו עברו הוא ושני תלמידים נוספים מהישיבה בראמען לקרמנצ'וג (תולדות חב"ד ברוסיה הסובייטית עמ' רע"ז). כמתואר בפנים להלן, בקיץ תרפ"ז כבר היה ר' יענקל בקרמנצ'וג ויתכן והיה הוא מהעוברים אז.

(3) תולדות חב"ד ברוסיה הסובייטית עמ' רלט.

"הלימודים היו בהסתר מעיני היבסקצי'. כמה פעמים באו לבדוק. בדרך כלל היינו אוכלים טעג".

למרות קשיי התקופה, הנה מה שהעסיק יותר מכל את החסידים באותו הזמן היתה פרשת מאסרו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ לטוב ולמוטב.

"בזמן בואי לישיבה" ממשיך לספר ר' מיכאל רפפורט "הי' הרבי במאסר, אך לנו התלמידים לא הודיעו מזה ... עד שביום ששי אחד בא ר' ישראל נח [בליניצקי], שהי' אז מנהל הישיבה, בשעה 11 בצהרים, וראינוהו נכנס לביהכ"נ ומתנשק עם הרש"ל לוינ, אז נודע לכולנו שעתה הגיעה הבשורה משחרור הרבי ולמחרתו הי' קידוש גדול".

קיוב וצ'רניגוב

עם סגירת הישיבה בקרמנצ'וג בשנת תר"צ, עבר ר' יענקל יחד עם מספר מחבריו ללמוד בישיבה בקיוב⁴.

באותה העת שרר רעב גדול באוקראינה עקב גזרותיו של הרודן העריץ סטאלין ימ"ש. הלחם היה ניתן רק בחלוקה קצובה. תלמידי הישיבה עלו על 'טריק' - עמדו שניים בתור וכשהגיעו לעמדת החלוקה היה מגיע בחור נוסף ואומר שהוא עמד עימם. כך על כל שניים קיבלו כיכר שלישית ולאחר מספר סבבים הצטברו מספיק כיכרות שאפשרו להם לשבת וללמוד בשקט. המוכרים-מחלקים ש'קלטו' בשלב כלשהו את התחבולה התגלו כיהודים והעלימו עין ממעשיהם של בחורי הישיבה הצעירים⁵.

מיד לאחר חודש תשרי תרצ"ד נכנסו רשעי היבסקציה אל מקום לימודם של הבחורים, אסרו כמה מהם והישיבה התפזרה.

שלושה מהבחורים - ר' יעקב ועימו התמימים ישראל יהודה לוינ ומשה יאצמעניק המשיכו אל העיירה צ'רניגוב. שם למדו מפיו של הרה"ח ר' יהודה לייב דון יחיא שהיה אב"ד צ'רניגוב. הת' ישראל יהודה לוינ השיג לאחר כחודש תעודות ומיד נסע למוסקבה ואילו ר' יענקל וחברו נשארו ללמוד בעיירה.

בקיץ תרצ"ד הם כותבים לכ"ק אדמו"ר הריי"צ על מאמציהם לצאת את רוסיה⁶:

"אחרי שזכינו לע"ע לעסוק בעבודת ה' ולהיות לסניף תלמידיכם תמימים, נרהיב עוז לבקש עצה אם נכון הדבר לעסוק אודות העתקה לריגא ולהגיש בפשוטים [מעות רוסיא], וגם אם להגיש בעיה"ב [בעיר הבירה, מוסקבה] או במחנינו צערניגאוו".

(4) תולדות חב"ד ברוסיה הסובייטית עמ' ש.

(5) ע"פ זכרונותיו של הרה"ח ר' ישראל יהודה לוינ ע"ה.

(6) תולדות חב"ד ברוסיה הסובייטית עמ' שא.

ברדיצ'ב

בתחילת שנת תרצ"ה עבר ר' יענקל לשיבה בברדיצ'ב, האחרונה במסע התלאות שלו באותן שנים.

על סדרי הישיבה באותה תקופה מספר ה"ר העשיל צייטלין⁷:

"השיעורים היו בבקר בשעה 5. אחד מהתלמידים הי' נועל התריסים מבחוץ והולך. הלימודים היו בבתי כנסת שונים, רק לשיעור היו מתקבצים. בכ"ד טבת תרח"צ אסרו אותנו".

המאסר הפתאומי הביא עמו את סגירת הישיבה והתלמידים נפוצו לערים אחרות.

***

לסיכום הפרק על שנות בחרותו של ר' יענקל נביא את תיאורם של כמה מבני משפחתו כפי שדמותו נחרתה בזיכרונם מאותן השנים⁸: "עדינות נפשו של יעקב היתה לשם דבר. הוא היה מקפיד עד קצה האחרון שלא לדבר לשון הרע כלל". קרובת משפחה אחרת סיפרה כי היא זוכרת אותו כ"שתקן וצנוע ועוסק בענייני קדושה בכל רגע פנוי".

7) תולדות חב"ד ברוסיה הסובייטית 'הישיבה בברדיצ'ב'

8) מפי אחייניתו מרת שפרה ע"ה (בת ר' יוסף) ולהבל"ח בת-דודתו מרת לובא פינסון תחי'.

◆ ————— ◆

הבריחה לסמרקנד

◆ ————— ◆

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה ופלישת הכוחות הגרמנים ימ"ש לתוככי ברית המועצות נמלט הרב גנזבורג כמו רבים מאנ"ש אל תוככי רוסיה והגיע לעיר סמרקנד שבאוזביקסטן הרחוקה.

למרות המרחק הרב מהחזית עדיין ריחפה מעל ראשו סכנת הגיוס שאיימה על רבים וטובים מהתמימים. זכה יעקב הצעיר ומשמים סייעו בעדו פעם אחר פעם בדרכים מופלאות להימלט מגזירה זו.

באחת הפעמים שהה בבית אחיו ר' שניאור זלמן ע"ה (שגויס זה מכבר) ואשתו בת-שבע. הקלגסים הקומוניסטים הופיעו לפתע בפתח הבית לחיפוש פתאומי אחר עריקים. את הדלת פתחה גיסתו, לא לפני שמיהרה למצוא מקום מסתור לר' יענקל באחד מארונות הבית. בקור רוח הכניסה את החיילים לביתה ובקול שלו הודיעה להם כי בבית אין אף אחד והם מוזמנים לחפש... למראה שלוות הנפש שלה השתכנעו החיילים וסבו על עקבותיהם כלעומת שבאו.

בפעם אחרת בה הגיעו לחפשו, הספיק לעלות לגג הבית להתחבא שם. גם הפעם נעשה לו נס והחיילים לא הצליחו למוצאו.

למרות שלא נהג להרבות בסיפורים על ימים אלה, תיאר פעם¹ סיטואציה מופלאה שאירעה עמו: באחד מימי המלחמה שוטר ביקש לראות את מסמכיו. בלית ברירה הושיט לו אותם כשבליבו מקנן חשש עמוק פן יגלה השוטר שהוא מתחמק מגיוס.

---

(1) לבנו המשפיע הרב יוסף יצחק שיחי'.

כעבור רגע השיב לו השוטר את הפספורט באמרו: "גם אני גנזבורג, אז אנחנו משפחה" ויהי לפלא!

ניצל ממות

ההשגחה הפרטית לא עזבה את ר' יענקל גם בצוק העיתים ששרר באותה העת. על מקרה שכזה סיפר החסיד הנודע המשפיע ר' מנחם מענדל פוטערפאס:

"היה זה בי"ט בכסלו" סיפר ר' מענדל בהתוועדות חסידית "בחורף תש"ב. שעת ערב, שלג כבד כיסה את העיר, אני צועד לתומי ברחוב, ולפתע רואה אני קבוצת צוענים, עם אלות בידיהם, כשהם מתעללים ומכים נמרצות את ידידי ר' יעקב גנזבורג. ראיתי את ידידי מתמוטט כשאין בידו להתגונן ואף אין בכוחו להימלט מפניהם.

"בשל היותי צעיר לימים, מלא מרץ וכוחות פיזיים, רצתי מיד אל המקום, קפצתי על אחד מהצוענים, חטפתי מידו את אלת העץ, הכיתי בו במהירות ובכח רב עד שהלה התמוטט, תיכף התנפלתי על צועני שני ושוב פעלתי באותה שיטה. ר' יעקב ניצל את ההזדמנות וברח משם כל עוד נפשו בו כשהוא מוכה וחבול בכל גופו, ונעלם.

"לאחר מכן, ניצלתי אף אני את המהומה שנוצרה, רצתי וברחתי לתוך גומחא ושהיתי שם. הצוענים חיפשו אותי בחמת זעם, הם רצו לרצחני נפש, על מה שעוללתי להם".

חתונה

ביום ז' באדר תש"ד נשא לאישה את רעייתו מרת רבקה ע"ה, בתו של החסיד הרב ישראל נח הגדול בליניצקי ע"ה. אחד מהמעורבים בשידוך היה ר' מענדל פוטערפאס שכמסופר היה מידידיו הקרובים של ר' יענקל.

ר' יעקב (יאני) ע"ה קריצ'בסקי שהכיר את משפחת בליניצקי עוד בקרמנצ'וג מספר² כי בחתונה השתתפו כל חסידי חב"ד בסמרקנד:

"כל החסידים הגיעו להשתתף בחתונה. הזמנות? מי הכיר את המושג הזה?! כולנו היינו משפחה אחת. אולם מי שאינו חסיד, לא הוזמן מחשש למלשינות. השמחה היתה גדולה ונמשכה עד אור הבוקר, שהרי ילדים של חסידים חשובים מתחתנים".

את ביתם הקימו בסמרקנד, ומיד לאחר החתונה פתחו את דירתם שכללה חדר אחד, בפני האורחים, שלא היו אלא פליטים חסידים שהגיעו לסמרקנד בימי המלחמה. בנם הבכור הרה"ח ר' מנחם מענדל הלל שי', נולד בסמרקנד בשנת תש"ו.

היציאה מעמק הבכא

הבריחה הגדולה

עם סיום המלחמה החלו לצאת מרוסיה ה'עשאלונים' הידועים ועליהם משפחות רבות של חסידים. חמיו של ר' יענקל - ר' ישראל נח ע"ה - היה מראשי ארגון הבריחה. יתכן וזו הסיבה שר' יענקל המתין עד לעשאלון האחרון - בו נסע חמיו - אז יצא יחד עם רעייתו ובנם הפעוט את שערי מסך הברזל.

הרה"ח ר' מנחם מענדל דובראווסקי

בחג הגאולה י"ט כסלו תש"ז יצאה משפחת גנזבורג הצעירה בדרכם לתחנת המעבר בווינה.

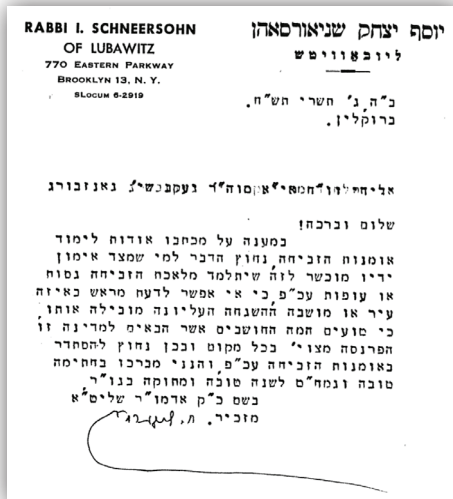
צרפת

לאחר טלטולים רבים הגיעה ההוראה מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ אשר היעד אליו צריכים החסידים להגיע הוא ברינוואה שבצרפת. רבות למען הסתדרות החסידים במקום מבטחים. לשם כך ייסד את 'לשכת ליובאוויטש האירופאית' ובראשה העמיד את הרה"ח ר' בנימין גורודצקי.

בהיותו בצרפת הוצע לר' יענקל ללמוד את אומנות הזיחה אצל הרה"ח ר' מנחם מענדל דובראווסקי ע"ה. הרב דובראווסקי היה מהרמ"ם

החשובים עוד בישיבה בליובאוויטש ואף עמד בראשה לתקופה קצרה. במסגרת 'הבריחה הגדולה' יצא גם הוא את שערי רוסיה ובזמן זה שהה בצרפת כמו חסידים רבים נוספים.

ביום ג' תשרי תש"ח כותב כ"ק אדמו"ר הריי"צ לר' יענקל "במענה על מכתבו אודות לימוד אומנות הזביחה, נחוץ הדבר למי שמצד אימון ידיו מוכשר לזה שיתלמד מלאכת הזביחה. . כי אי אפשר לדעת לדעת מראש באיזה עיר או מושבה העליונה מוליכה אותו. . והנני מברכו בחתימה טובה..."

מכתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע

בהתאם לכך החל ר' יענקל ללמוד

שחיטה וסיים לימודיו אלו בהצלחה. נראה כי דבריו של הרבי הריי"צ כוונו היטב לפרק הבא בחייו של ר' יענקל בו נכונה לו שליחות גדולה ומרכזית בחיזוק השחיטה הכשרה.

מגדלור באיטליה

באותם ימים חיפשה הקהילה במילאנו, איטליה, שוחט שיספק את צרכי הקהילה. הרב בנימין גורודצקי ששימש כשליחו של הרבי הריי"צ לאירופה הציע את ר' יענקל כמועמד לתפקיד. בו' שבט תש"י - שלושה ימים לפני הסתלקותו של אדמו"ר הריי"צ "במענה על שאלתו על ידי ידידי הרב וו"ח אי"א מוה"ר בנימין שי' גאראדעצקי, ההצעה שיסע לאיטליה לעסק שם במלאכת הזביחה טובה היא ונכונה".

ר' יענקל שם איפה פניו לכיוון מילאנו וכבר בחודשים הקרובים עבר להתגורר בעיר.

שנים ראשונות במילאנו

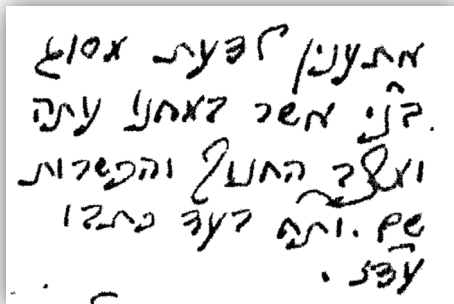
הרב גנזבורג ומשפחתו באיטליה

בהיותו מראשוני החסידים שהחלו להתגורר במילאנו פעל ר' יענקל בעבודתו רבות לחיזוק היהדות במקום. הוא לא הסתפק בתפקידו ה'רשמי' כשוחט של הקהילה והחל לפעול על מנת לקשר יהודים נוספים לרבי ולחסידות.

באותן השנים נעו פליטים רבים, אודים מוצלים מאש, שנסעו ברחבי אירופה בתורם אחר מקום מתאים

להתיישב בו. קבוצה כזו הגיעה גם למילאנו והתיישבה בקרב הקהילה היהודית שהיתה בעיר. דא עקא שאופיים של היהודים הרוסים והפולנים לא התאים כלל לסגנון התרבות האיטלקי. לפתרון בעיה זו התגייסו בני משפחת ציפעל שהתגוררו בעיר ומוצאם היה אף הוא ממזרח אירופה, והם פתחו בית כנסת נפרד עבורם.

"מתענין לדעת מסוג בני" אשר במחנה
 עתה ומצב החנוך והכשרות שם. ות"ח
 בעד כתבו עד"ז"
 (כת"ק כ"ק אדמו"ר מלך המשיח)

הגעת הרב פערלוב

עם הגעתו החל ר' יענקל לקשר עם בני משפחה זו ובמיוחד עם האח הגדול קרל ציפעל. הוא היה הדומיננטי מבין אחיו וניהל את ענייני הקהילה ביד רמה. לאחר זמן מה פנה מר ציפעל לר' יענקל וביקשו לסייע לו במציאת רב לקהילה שיתאים לאופי היהודים מרוסיה וידבר בשפתם.

ר' יענקל שיגר דרך הרב בנימין גורודצקי את הבקשה אל הרבי מלך המשיח וכך נשלח הרב חיים מרדכי פערלוב, מגדולי חסידי חב"ד, לחזק את יהודי מילאנו ולהורות את הדרך בה ילכו.

הרב פערלוב פעל במילאנו עד שנת תשי"ט אז עקר לאוסטרליה ותחתיו נשלח לעיר הרה"ח ר' גרשון מענדל גרליק.

הקשר עם משפחת ציפעל

בני משפחת ציפעל זכו עוד בשנים הראשונות להתקשר לרבי מלך המשיח, וכך היה דבר המעשה: לאח הגדול, קרל היו עסקים בלונדון בעוד שאשתו שהתה בניו יורק. כך היה סובב ב'משולש' - מילאנו - לונדון - ניו-יורק וחוזר חלילה.

נראה כי מיד בהגיעו למילאנו יצר ר' יענקל קשר מיוחד עם משפחת ציפעל, קשר שזכה להתייחסות והתעניינות מיוחדת מהרבי.

כך לדוגמא מוסיף הרבי בכתב יד קדשו במכתב ששיגר לר' יענקל עוד בשלהי שנת תשי"א: "בבקשה למסור ברכתי, ברכת השנה לכחו"ט, להאחים ציפעל שיחיו. ולהודיע מהנעשה איתם לטוב. ות"ח על טרחתו"

קדושה ואסור דברתי, זכתי השנה
לפנות, להאחיים בצ"צ ע"י סי.א.ו. והופיע
צילומה אתר אדמו"ר ורה"ח ע"י אמתו.

"בבקשה למסור ברכתי ברכת השנה לכוח"ט, להאחיים ציפעל שיחיו.

ולהודיע מהנעשה אתם לטוב. ות"ח על טרחתו

(כתי"ק כ"ק אדמו"ר מלך המשיח)

בתחילת שנות היו"דים פנה ר' יענקל למר ציפעל וביקש ממנו שבביקורו הקרוב בני יורק יכנס ליחידות אל הרבי מלך המשיח.

מר ציפעל לא מיהר להענות לבקשה. בשלב זה היו בני המשפחה פחות קרובים לענייני תורה ומצוות וחששו שהפגישה עם הרבי תנוצל ללחוץ עליהם לשנות את אורח חיייהם. לאחר מאמצים ושכנועים רבים מצד הרב גנזבורג נאותו להסכים לפגישה.

עם כניסתם ליחידות קיבל אותם הרבי, שכמו ידע היטב מראש את חששותיהם, בסבר פנים לבבי. הרבי נכנס עמם לשיחה דווקא בענייני 'חולין' כשהוא בוחר לדבר על סופר איטלקי מסויים שהיה מפורסם באותה התקופה. היחס המיוחד של הרבי אליהם הפתיע והפעים את בני הזוג והתייחסותם לחב"ד בכלל ולרבי כפרט קיבלה פנים חדשות.

וכך כותב הרבי לר' יענקל בז' אלול תשי"ב:

"בטח לעת כזאת הגיעה אליהם פריסת שלום מכאן ממר ציפעל, ומהראוי הוא

שישתדלו שימלא הנ"ל את בקשתי לערוך מעין אסיפה או התוועדות למסור פרישת שלום ממני..."

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מחוס מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין נ. י.

ביה"ז, אלול תשי"ב
ברוקלין

הרהי"ח התי"ח אי"א נוי"ג עוסק
בצ"צ וכו' מוה"ר יעקב ש"י שו"ב

שלום וברכה!
קבלתי מכתבו סמוצשיק עקב, והייל אפר השלום אתם, ובטח
לעת כזאת, כבר הניע אליהם פיש מכאן ספר ציפעל ש"י, ומהראוי שהוא
ש"י שתדלו שימלא את בקשתי לערוך מעין אסיפת או התוועדות למסור
הפיש ממני, ובמילא יוכל לשסס זה מעין הקדמה שבאותו מעמד ימשיכו
(אריניצהען) אח עוד מי מהנאספים לעקנות הצבורית, ובפרט בענייני חתומי
החסדות, שאודותם דברתי עם הנ"ל ביותר, והבטחתי שיעשה בזה כפי יכולתו.
וכותב הנני עדיין גם להרהי"ג הרהי"ח וכו' מוה"ר ש"י הכהן פערליאן,
ובטח ימספו עצה ביניהם, באופן עשית הדבר, שמת"י תועלת היחוד גדולה.

"בטח לעת כזאת הגיעה אליהם פריסת שלום מכאן ממר ציפעל"

מיוחדות עבור הרבי אל רוסיה וממנה¹, הכל הודות לדאגתו של ר' יענקל לקשר עוד יהודי לנשיא ישראל.

ההתמסרות לעבודת השחיטה

כמסופר, פרנסתו של ר' יענקל והתעסקותו העיקרית היתה עבודת השחיטה. הוא היה נוסע ממקום למקום ושוחט לכל קהילה לפי הצורך. פעמים רבות היה קם לפנות בוקר על מנת להגיע למקומות רחוקים הזקוקים לשירותיו.

לפני אחת מנסיעותיו שאלה אותו רעייתו - 'מדוע אתה מתאמץ כל כך לבקר בכל מקום מידי שבוע או שבועיים? תעשה שחיטה פעם במספר חודשים של בשר רב שיספיק לזמן ארוך' נענה ר' יענקל - אם אשחט להם רק פעם בזמן רב יתכן ויהיו יהודים שלא ירצו לאכול מהבשר מכיוון שאינו טרי. איני מוכן שיהיה ולו יהודי אחד שלא יאכל כשר בגללי.

למרות מאמציו הרבים בעבודת השחיטה, לא החזיק טובה לעצמו ונטל משכורות זעומה שהספיקה אך בקושי לכלכלת ביתו. באחת הפעמים כשהמצב הכלכלי בבית החמיר, התקשרה רעייתו מרת רבקה לנשיא הקהילה וביקשה כי יעלו מעט את משכורתו של בעלה עקב המצב. בן-שיחה התפלא למשמע הבקשה באמרו 'לא שיערתי שזהו מצבכם, ר' יענקל מעולם לא הזכיר אפילו מילה בקשר לזה!'

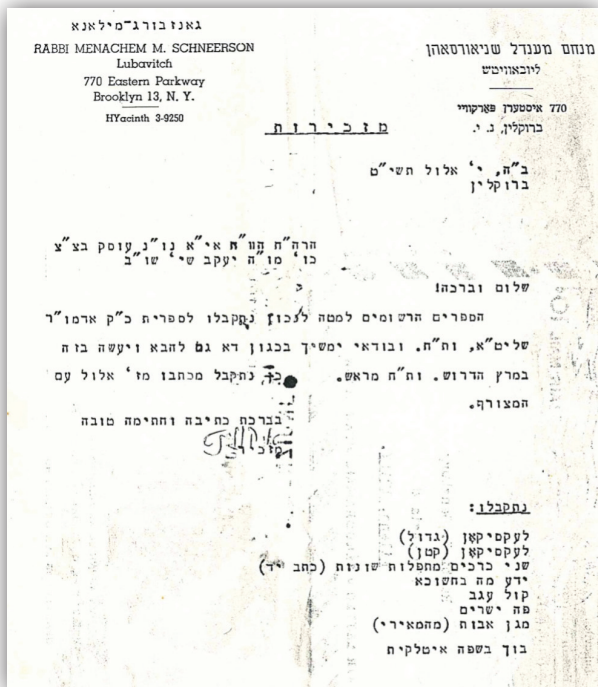
כחסיד אמיתי ראה הרב גנזבורג את ידיעותיו בשחיטה ככלי להעמיד עוד שוחטים כשרים ולא כנכס פרטי. הוא היה מעביר הלאה את ידיעותיו הנרחבות בתחום בשמחה וללא תשלום.

משלוחי הספרים

אחת השליחויות הגדולות אותן זכה ר' יענקל לבצע היתה מלאכת הצלת ואיסוף ספרי קודש ממקומות נידחים ושליחתם לספריית הרבי.

באותן השנים שאחרי המלחמה, נמצאו באירופה כולה ובאיטליה במיוחד בתי כנסת עזובים ונטושים שנעזבו במהלך הטלטלה הנוראה שעברה יהדות אירופה. עיירות נידחות שיהודיהן הושמדו בידי הנאצים ימ"ש וקהילות שלימות שנעקרו ממקומן הותירו אחריהן ספרים וכתבי קודש נדירים ויקרים מפז.

1) להאחים הנ"ל היו עסקים נרחבים בתחום הפרוות. פעמים רבות העבירו מרוסיה לספריית הרבי כתבי יד וספרים נדירים שיכלו לצאת משם רק כשהם מוטמנים עמוק בתוך פרוות משובחות...

הרבי מודה לר' יענקל על אחד ממשלוחי הספרים

ר יענקל שבמסגרת תפקידו כשוחט קיבל שליחות מיוחדת מהרבי מלך המשיח - למצוא את אותם כתבי קודש וספרים ולהצילם.

וכך כותב הרבי מלך המשיח באיגרת קודש ששיגר לר' יענקל בכ"ט ניסן תשי"ד:

"הנני מתעניין בספרים עתיקים וגם כתבי-יד וכו'. ובאשר בבתי כנסיות באיטליא, נמצאו באוצרי הספרים כמה מסוג הנ"ל שאין משתמשים בהם, והולכים ובלים ונרקבים, ולכל היותר -

הנה נותנים זה במתנה לאיזה מוזעיום [=מוזיאון] וד"ל.

"ומפני כל זה, הרי מהראוי והנכון שמבלי לעשות רעש בזה, הנה ישתדלו לקבל ספרים או כתב"י מסוג הנ"ל מהבתי כנסיות ובתי מדרשים (ובוודאי גם בבתי אנשים פרטים נמצאים כאלו, שההורים בדורות שלפניהם היה זה יקר בעיניהם, מה שאין-כן הבנים שאין יודעים מה לעשות בזה).

"ומובן שבאם יתנו זה - להחליפם בספרים הוצאת קה"ת וכיו"ב שאז התועלת כפולה שהספרים הנ"ל יינצלו מרקבון ובית הכנסת יקבל ספרים ללימוד ולתפילה או גם ספרי חסידות, מובן גם כן שההוצאה הקשורה בנסיעה לבתי כנסיות וכו' עלינו לסלקם, בצירוף ת"ח. . אפשר שבכמה מקרים יסכימו בעלי הדיעה בבית הכנסת או אנשים פרטים רק באופן שיקבלו מכתב תודה מהספריה שלי, ואם אין חשש בדבר (היינו שאין זה ביה"כ רעפארם וכו') מובן שישלח מכתב כזה.

"והעיקר בהנ"ל הוא, שצריך לעשות בזה במרץ, ובלי פרסום יתר שעלול לקלקל ואחכה לבשו"ט ממנו בהנ"ל, בתודה למפרע".

החל ממכתב זה החלה פרשיה חדשה בשליחותו באיטליה, אליה התמסר בכל מאודו. את ביקוריו בקהילות באיטליה ומחוצה לה, ניצל היטב כדי לפדות כתבים אלו. בכל מקום אליו היה מגיע היה מחפש בבתי הכנסת ובקרבת המקומיים ספרי קודש עתיקים ונדירים, ומשלם ממיטב כספו כדי לקנותם.

היו יהודים נוספים שהתעסקו במלאכה זו, מהם אפילו ששלחו כמה ספרים לספריית הרבי, אך ההבדל היה ברור: בעוד אחרים מכרו חלק מהספרים ורק את חלקם שלחו, ר' יענקל היה מעביר את כלל הספרים לספריית רבינו ללא יוצא מן הכלל. הספרן ר' בערל לוי מספר שהוא היה אחד מהספקים הראשיים להגדלת הספרייה.

מכתבים רבים מהרבי מלך המשיח מוקדשים לנתינת תודה על משלוח הספרים ובחלקם מופיעות רשימות של הספרים ששלח.

במקומות רבים אליהם הגיע עורר אף את ידידיו ואנשים שהכיר במקום שישלחו אף הם לרבי ספרים וכתבי-יד הנמצאים אצלם. כך מוצאים אנו בארכיונו מכתב אותו שיגר הרבי לרב של אחד מבתי הכנסת במילאנו, ובו מודה לו על מספר ספרים ששלח הודות לבקשת ר' יענקל.

בנו הרב נח שיח' גנזבורג (שליח הרבי מלך המשיח בברזיל) מציין, שעל אף שהרבי מלך המשיח שלח תדיר לאביו צ'קים כתשלום על הספרים - הוא נמנע מלפדותם. אפילו כאשר ביקר בחצרות קדשנו באחת השנים, ומהמזכירות הציעו לשלם לו לפחות את הוצאות נסיעותיו בעיירות - נמנע מלקחת.

חסיד למופת

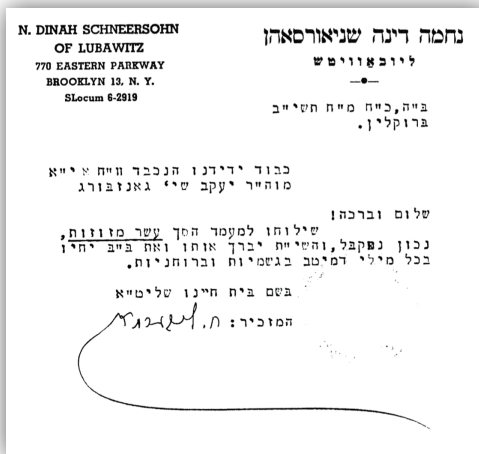
חסיד מזון אחר היה הרב גאנזבורג. חסיד שמול עיניו עמד תמיד ביטולו לרבי מלך המשיח ולהוראותיו, שלא החזיק טובה לעצמו ושעצם נוכחותו במילאנו השרתה אווירה אחרת על הרואים, כמו אומרת - הביטו מהו חסיד שיראתו קודמת לחכמתו, שממלא את שליחותו בעולם הזה במסירות, בענווה ובביטול חסידי.

בשורות הבאות ננסה לעמוד מעט על ההשפעה משנותיו במילאנו כפי שהשתקפה בעין משפחתו והאנשים שזכו להכירו.

פעולותיו בקודש

עוד בהגיעו לאיטליה קיבל ר' יענקל אחריות על ה'מעמד' - בשנים הבאות אסף מאנ"ש והתמימים את הכסף מידי חודש בחדשו ושלה לרבי.

בנוסף שימש ר' יענקל כמזכיר הרשמי של צא"ח במילאנו. מכתבים כלליים של הרבי לצא"ח וכדו' - עברו דרכו.

מכתב מהמזכיר ר' חיים ליבערמאן
אודות קבלת דמי מעמד

ר' יענקל ורעייתו התעסקו רבות בענייני 'כולל חב"ד'. חמיו, הרה"ח ישראל נח ע"ה היה האחראי הכללי באירופה מטעם הכולל. ר' יענקל ואשתו אספו כספים לקופת הכולל כשרעייתו מרת רבקה ע"ה התעסקה בכך במיוחד. את מלאכתה ביצעה במסירות אין קץ, תוך שילוב של הפצת היהדות והמעיינות, והשפעה על משפחות רבות להתחזק בלימוד תורה ושמירת מצוות. את נסיעותיה

ר' יענקל עם הרב גרשון מענדל גרליק ונכבדי הקהילה במילאנו

הרבות, בשליחות 'כולל חב"ד' עשתה בכלי תחבורה ציבוריים, על חשבונה הפרטי בכדי שלא לבזבז כספי צדקה.

את הכסף שלחה למשרדי כולל חב"ד. כאשר היתה אי-הבנה בנוגע למקבלי הכספים, לא התערבה כלל בנעשה, אלא החלה לשלוח את הכספים היישר לרבי. כך שלחה לרבי במשך השנים מאות אלפי דולרים!

בעלה הרב יעקב, סייע בעדה בתחום החשבונאות, ובין היתר כתב קבלות לתורמים שהגיעו לביתם. על כל קבלה היה מוסיף ברכות המתאימות לתורם. הדבר מצא חן בעיני רבים שהיו באים לבית משפחת גנזבורג בכדי לקבל את הברכות המיוחדות עבור התרומה.

כחסידיים נאמנים שהוראות הרבי היו נר לרגליהם, התעסקו בחיות בכל אחד מה'מבצעים' אותם ייסד הרבי. אחד מילדיהם מציין במיוחד את התעסקותם במבצע 'אות בספר התורה' בשנים המאוחרות יותר לשהותם במילאנו.

ציור

נוכחות של ר' יענקל היתה אחת המעלות הגדולות בהן נתעלתה הקהילה היהודית במילאנו. ציורו החסידי שהיה ניכר בהילוכו ובמעשיו השפיע יותר מכל על מכריו ויהודי הקהילה. וכפי שמתאר הרה"ח ר' לוי יצחק שיחי' גרליק - "ראינו אותו ברחוב, עם זקנו הלבן וההדרת פנים המיוחדת שלו ומיד נרגש אָז דאָ גייט אַ חסיד".

"במילאנו התגוררה משפחה בשם באָוער" ממשיך לספר הר' גרליק "ההורים שניהם היו אודים מוצלים מאש התופת של המלחמה. המאורעות הקשים של השואה הותירו חותם עמוק בליבה של אם המשפחה והיא שקעה בדיכאון.

"באותן שנים ראשונות עוד נמצאו במילאנו בניינים שלמים שנותרו הרוסים מהפגזות הגרמנים והיא היתה יושבת ומסתכלת עליהם במר ליבה. באחד הימים בעודה מביטה מחלון ביתה הבחינה ביהודי בעל מראה מיוחד שזקן מאפיר יורד על פניו העדינות. היה זה ר' יענקל שעבר באותו הרחוב. מראהו החסידי ה'אותנטי' הזיו נימים חבויים בנפשה ופעל עליה התעודדות גדולה - היא נהפכה לגמרי ורוחה שבה אליה.

"בהמשך התקרבה משפחה זו לרבי ולחסידות".

מלבד ציורו החסידי ניכרה חסידותו של הרב גאנזבורג גם בהליכותיו והנהגותיו, אפילו בדברים קטנים. אחד מאנ"ש במילאנו מספר כי פעם בהולכם ברחוב נקרה לפנייהם גוי מקומי. הגויים האיטלקים לרוב נוטים להיות נחמדים ומנומסים מאוד. הגוי בירך את השניים ב'ערב טוב' לבבי והאברך הניד לו בראשו חזרה לאות שלום. כשהמשיכו ללכת נפנה אליו ר' יענקל ואמר - בפני מי שאינו יהודי לא 'מתקפלים'. ניתן להחיות עם היד וכדו' אך ח"ו להרכין ראש בפני גוי.

ר' יענקל ורעייתו בשמחה משפחתית

תמימות ופשיטות

עולמו של ר' יענקל היה מאז ומתמיד עשר טפחים מעל הקרקע, מופרש מענייני העולם ומופשט מכל רגש של חשיבות עצמית והדומה לה.

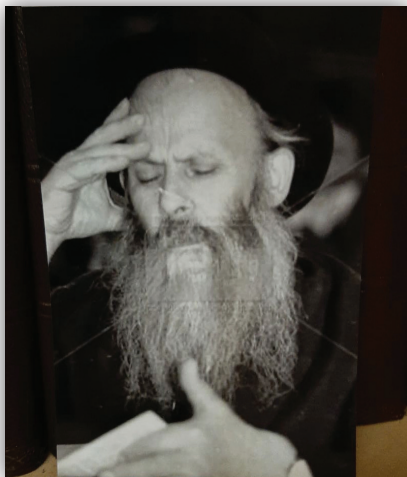
בנו הרב נח שיח' שלח לו פעם לאיטליה 'חידוש' טכנולוגי מארה"ב - עט ובו מוטמע גם שעון דיגיטלי. לאחר מספר ימים הגיע ר' יענקל לשליח שהעביר את החבילה ובפיו בקשה - אנא החזר את העט לבני ובקש ממנו לשלוח עט חדש עם שעון המתאים לזמן של איטליה...

אחינו ר' שלום בער גאנזבורג' מספר: "פעם נכנסתי ל770 ולפתע אני רואה את

(1) בן אחיו ר' שניאור זלמן ע"ה

ר' יענקל עומד ומטאטא את הרצפה... לשאלתי מה לחסיד עבדקן שכמוהו ולמטאטא השיב בפשטות - 'ראיתי שהרצפה מלוכלכת וצריך לנקות'. הוא כלל לא ראה חידוש במה שעשה..."

גם בעת הליכתו שמר על עיניו ומחשבתו שיהיו עסוקים רק בענייני קדושה. מספרת אחת מבנותיה של הרבנית גרליק: "בילדותי עמדנו פעם עם אמי ואחיייתי ברחוב והנה אנו רואות את ר' יענקל הולך לכיווננו ברחוב.

תפילה בנעימות במנגינה מיוחדת

"שמחנו וציפינו שהוא בוודאי יעזור ויפנה אלינו לשלום. אך בעברו על פנינו הבחנו כי הוא לגמרי מונח במחשבותיו

וכלל לא הביט על מה שמתרחש ברחוב ואף לא בנו"

תפילה ולימוד

תפילתו של ר' יענקל היתה תמיד במתינות 'כמונה מעות' ובנעימה חסידית פנימית. הוא זכה להתפלל בתפילין מיוחדות אותן קיבל בירושה - היו אלו בתים 5X5 שהיו שייכים לבעל ה'חשק שלמה'.

בבחרותו ביקש ר' יעקב מהרבי הרי"צ ברכה לריכוז בתפילה. הרבי הרי"צ ענה לו שישתכל בנקודות (ניקוד) וזה יעזור לו. ואכן ר' יענקל דייק להתפלל מילה במילה ולבטא כל תיבה כתקונה.

מלבד קביעות עתים לתורה שהיתה לו באופן אישי, השתדל לחנך את ילדיו ונכדיו לשקידה והתמדה. הוא היה מעודדם ללמוד בעל פה ועל כל פרק או משנה היה מעניק להם דולר.

הכנסת אורחים

למרות היותה של משפחת גאנזבורג, על שמונת ילדיה, המשפחה היהודית הגדולה בעיר, היה ביתם של ר' יענקל ורעייתו אבן שואבת לאורחים. הבית הקטן, שמנה רק שלושה חדרים אכלס במשך השנים אורחים מסוגים שונים - מהשדר"ים הידועים הרב לייזר ננס ע"ה והרב שמואל ע"ה גורביץ, עבור במקורבים שעשו את צעדיהם הראשונים

עם בנו המשפיע ר' יוסף יצחק שיח'

ביהדות וכלה בסתם קבצנים ונדכאים שמצאו להם מנוח בבית המשפחה. כולם ללא יוצא מן הכלל התקבלו בידי יושבי הבית בברכה ובמאור פנים. מחזה לא נדיר היה לראות את אחד הילדים והאורחים ישן על ותחת השולחן בסלון שהסב את יעודו למיטת קומותיים...

ערוב ימיו

בשנים שלאחר פטירת אשתו מרת רבקה (שהלכה לעולמה בשנת תשנ"ט) היה זקוק ליותר תמיכה גשמית ובחלוף זמן עזב את מילאנו. תחילה התגורר בניו יורק ובהמשך עבר להתגורר במיאמי לצד בתו מרת שרה בלאנק וחתנו הרה"ח ר' שלום אהרון, המכהנים שם בשליחות.

בתו שנקראה על שם אמו שנרצחה על ידי הנאצים, מספרת על התבטאות נדירה של אביה באותו הזמן: "פעם אבא אמר לי: אני מקנא בכך שאת זוכה לקיים את מצות כיבוד אב ואם".

באותן השנים היתה לילדיו שוב ההזדמנות להתבונן וללמוד מהנהגותיו החסידיות ועדינותו. בנו מציין את זהירותו בנטילת ידיים והקפדתו הרבה לשפוך כראוי ובשפע על כל יד.

סיפור מופלא מספר חתנו הרב בלאנק: "באחד הימים במיאמי הלכנו יחד לבית הכנסת. בדרכנו ביקש ממני להזכיר לו לומר קדיש עבור ר' ניסן מינדל. למפרע התברר לי שבאותו היום חל הייאר-צייט שלו (כך נתברר אח"כ). שאלתי אותו מה הסיבה שלפתע הוא מבקש לומר קדיש על ר' ניסן? ענה לי השווער שר' ניסן הגיע אליו בחלום וזו היתה בקשתו - שהוא יגיד קדיש. והיה אצלי לפלא.

"אח"כ התברר לי מפי אחד מבני משפחת מינדל שר' ניסן (אשר לא

היו לו בנים) שילם למישהו שאינו מאנ"ש שיגיד קדיש ויתכן ונגע לו שיגידו עליו קדיש דווקא בנוסח חב"ד".

***

ביום ראשון ו' באייר תשס"ח השיב הרב יעקב גנזבורג את נשמתו ליוצרה ומנוחתו כבוד בהר הזיתים.

הותיר אחריו צאצים רבים בנים ובנות עוסקים בתורה ובמצוות, חסידים ושלוחים הממלאים את שליחותו של כ"ק אד"ש מלך המשיח.

שער

המפתח לרפואה

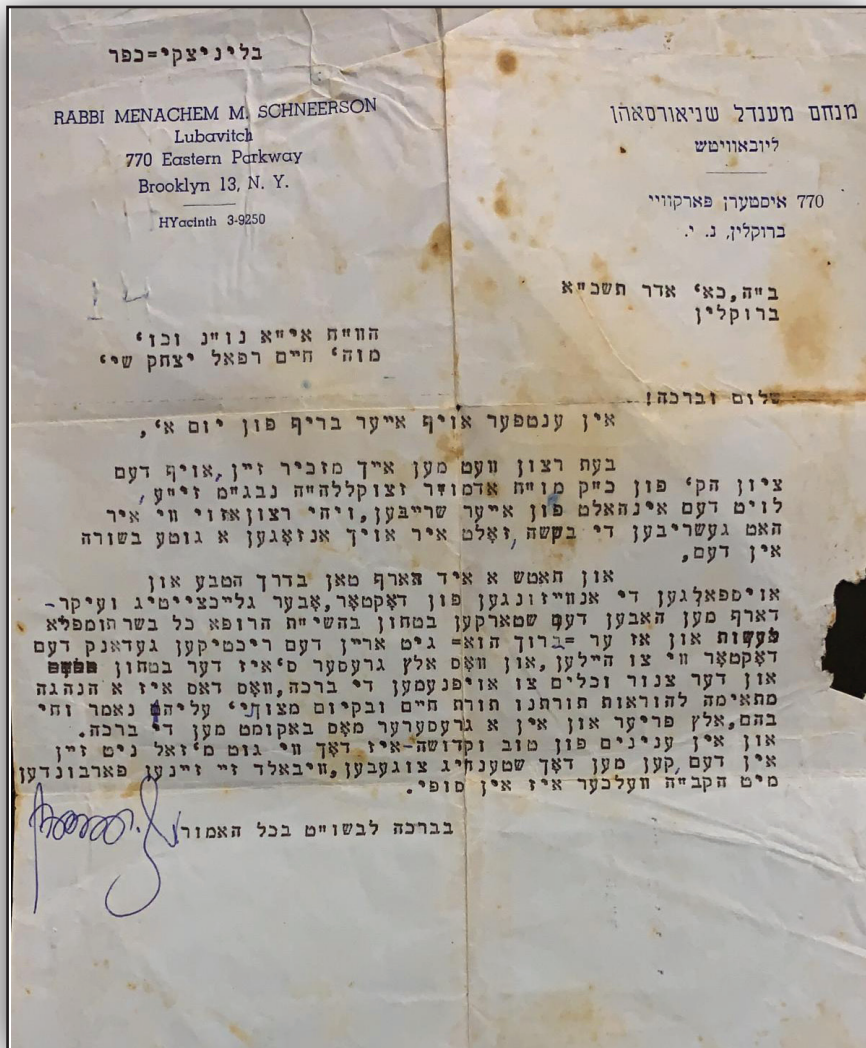

פעמים רבות, כאשר אנשים שונים ביקשו מהרבי ברכה בענייני רפואה מוצאים אנו שני קווים מרכזיים בתשובותיו הקדושות. כיסוד לרפואה שלימה מעמיד הרבי את ההתחזקות במידת הביטחון בהשי"ת 'הרופא כל בשר'. ביטחון ואמונה זו, כותב הרבי, "מוסיפה בברכת השם ומקדימה אותה".

בקו השני מדגיש הרבי את המטרה הפנימית אשר לשמה גלגלה ההשגחה העליונה את האדם למקומות הרפואה השונים. הכוונה הפנימית בזה היא לצורך הפצת היהדות בכלל והמעיינות בפרט, וההתעסקות בזה היא היא המביאה את ברכת השם ורפואתו.

במכתבים שלפנינו, אותם שלח הרבי לסביו-זקנו של חתן הבר מצווה, באות כמה דוגמאות לכך.

מכתב לרה"ח ר' חיים רפאל יצחק ע"ה בליניצקי. בתקופה זו התפרצה
אצלו מחלת הריאות ממנה סבל עוד מרוסיה והוא אושפז בבית
הרפואה בבאר יעקב.

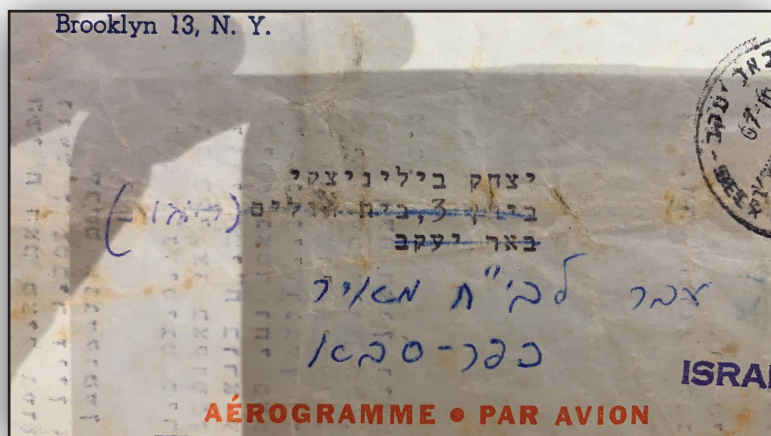
המכתב בתרגום ללה"ק:

במענה למכתבו מיום א'

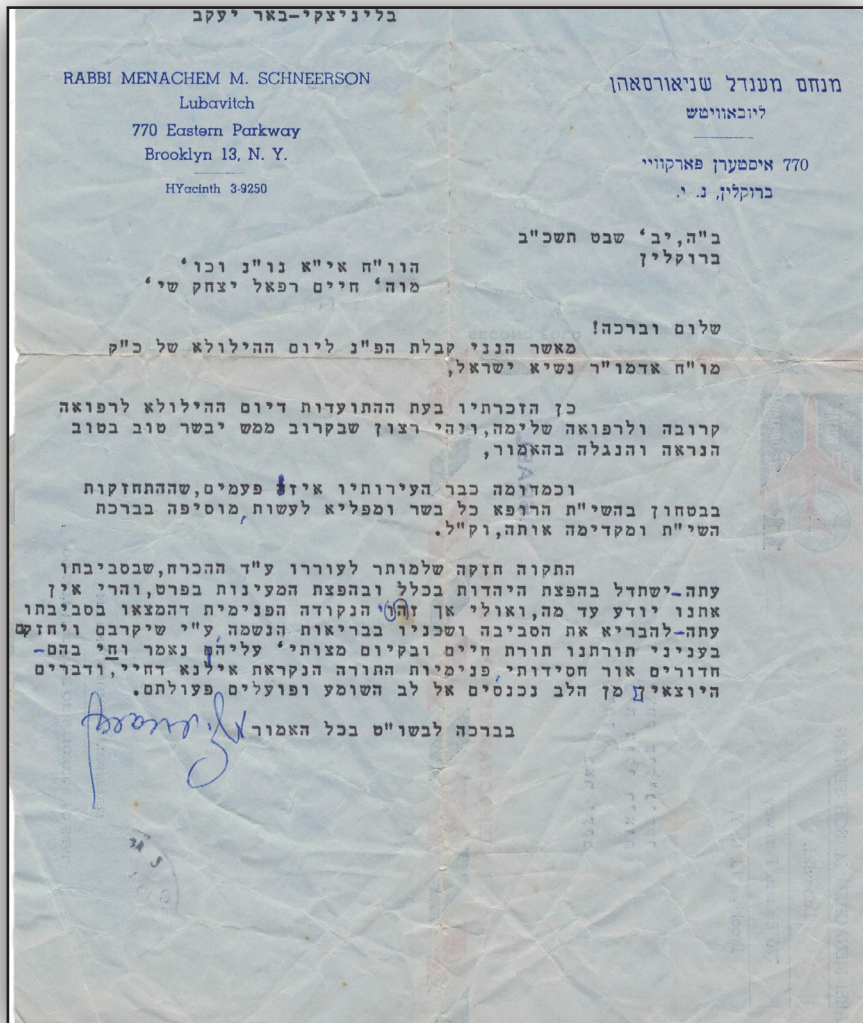
בעת רצון אזכירנהו על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, כפי תוכן מכתבו, ויהי רצון אשר כמו שכתבתם את הבקשה, כך תבשרו בשורה טובה בזה.

ולמרות שיהודי צריך לעשות כפי דרך הטבע ולהישמע להוראות הרופא, יחד אם זה ועיקר - צריך להיות בטחון חזק בהשי"ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות ושהוא - ברוך הוא - מכניס לרופא את התבונה הנכונה איך לרפאות, וככל שהבטחון חזק יותר יחד אם הצינור והכלים לקבל את הברכה, שזהו הנהגה מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי' עליהן נאמר וחי בהם, מקבלים מהר יותר ובשפע רב יותר את הברכה. והרי בעיניינים של טוב וקדושה כמה טוב יותר שלא נהיה, אפשר תמיד להוסיף, כיון שהם הרי מחוברים אם הקב"ה שהוא אין סופי.

בברכה לבשו"ט בכל האמור /חתי"ק/

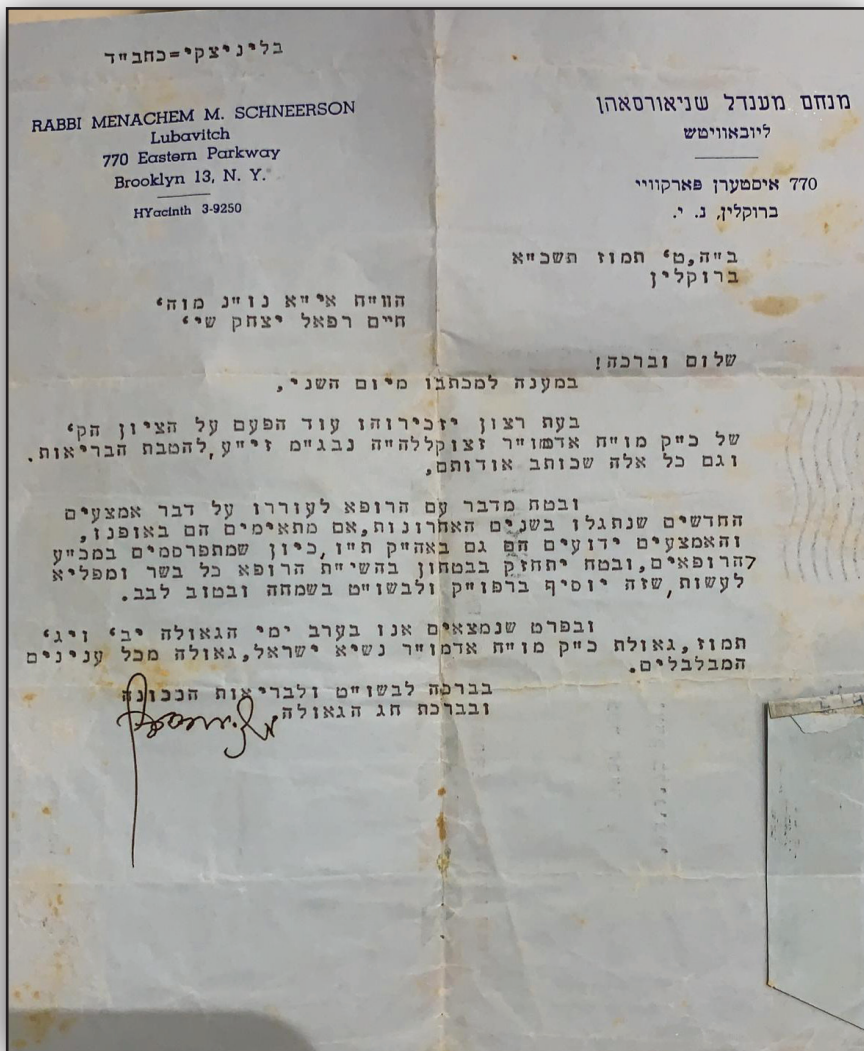

הרבי תיקן את הכתובת אליה ממוען המכתב והוסיף בכתב-יד קדשו את המילה "[מחלקת] ריאות"

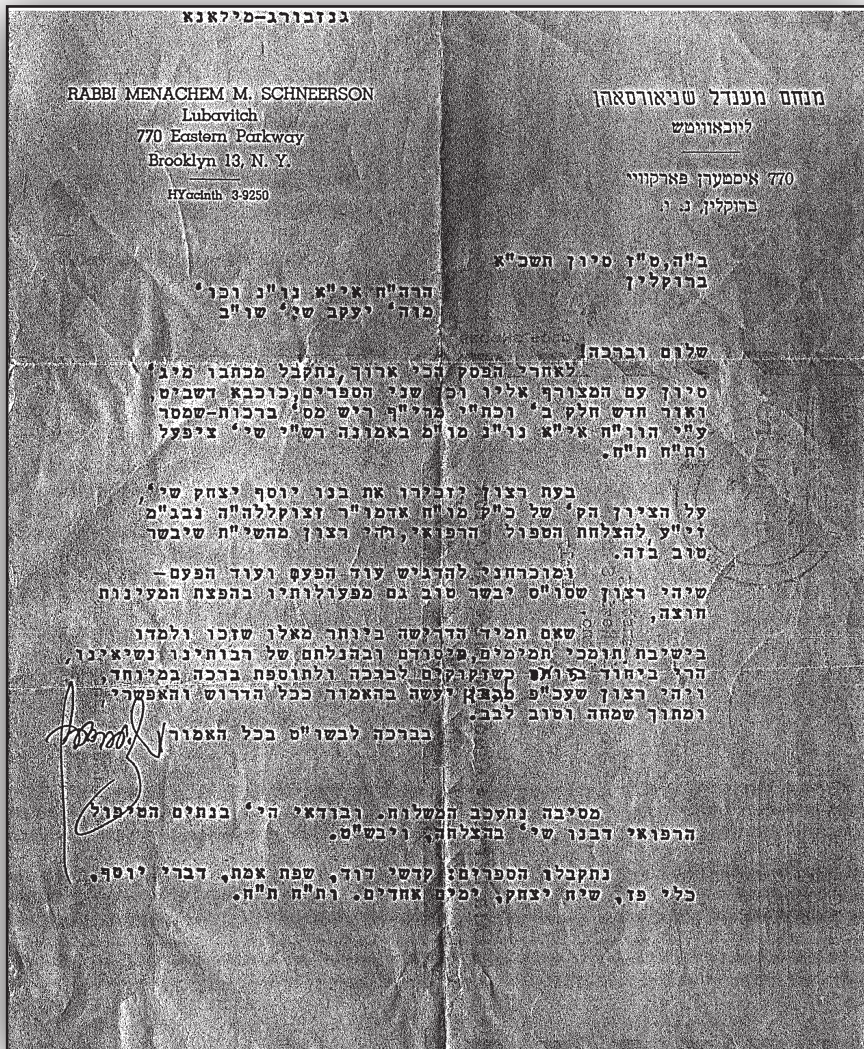

"ההתחזקות בבטחון בהשי"ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות מוסיפה בברכת השם ומקדימה אותה"

**"ובטח יתחזק בביטחון בהשי"ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות
שזה יוסיף ברפוי"ק [=ברפואה קרובה]"**

מכתב בסגנון דומה לרה"ח ר' יעקב ע"ה גנזבורג, בעת שביקש ברכה לרפואה עבור אחד מבני משפחתו

לזכות

חתן הבר מצווה, התמים יעקב שיחי' בליניצקי
שיזכה לגדול חסיד יר"ש ולמדן ויוסיף התמדה וסקידה
בלימודו בתורה, בתורת הנגלה וכן בתורת החסידות ויהדר
בקיום המצות.
שיזכה לגרום נח"ר רב לרבי מה"מ.

ולזכות הוריו

יואל ובת-שבע שיחי'

וילדיהם

רבקה, רוזה, מנחם מענדל, שמואל, שלמה,
חנה צילה וחיה מושקא

שיחיו

בליניצקי

שיזכו ללכת תיכף ומיד לקבל פני משיח צדקנו, מתוך
בריאות ושמחה אמיתית

